

принципу «людина у контурі» матиме вирішальне значення для майбутніх стандартів сертифікації, відповідності та верифікації штучного інтелекту [1].

Література:

1. Гончарук В. Як Україна використовує штучний інтелект для оборони від російської агресії – Foreign Ukraine
2. Хазіка Саджид. Загроза наступального ШІ та як від неї захиститися. URL: <https://www.unite.ai/uk/загроза-наступального-AI-i-як-від-нього-захиститися/>
3. Фесьоха В. Особливості протистояння оборонного та наступального штучного інтелектів у кіберпросторі. International Science Journal of Engineering & Agriculture. 2024. № 3 (4). С. 105-114.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-33>

МОДЕЛІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У США: ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Цимбалюк Андрій Ігорович

*аспірант кафедри публічного права Юридичного факультету
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Глобальні процеси на фінансових ринках та швидкий прогрес цифрових технологій зумовили появу нового класу активів – криптовалют, які відіграють дедалі вагомішу роль у сучасній економіці. Зростання популярності криптовалют пов'язане з їхньою децентралізацією, відносною конфіденційністю, а також можливостями для запровадження інноваційних фінансових послуг. Втім, такі переваги супроводжуються суттєвими ризиками, зокрема шахрайством, відмиванням коштів, ухиленням від податкових зобов'язань та нестабільністю ринкових умов. Через це особливо актуальним є питання юридичного регулювання сфери криптовалют.

Сполучені Штати Америки виступають лідером у формуванні правових моделей регулювання криптовалютного ринку. Їхній підхід характеризується розвиненою системою регуляторних інструментів, яка підтримує баланс між заохоченням розвитку цифрових активів і забезпеченням захисту інтересів суспільства. Україна, яка зараз активно рухається шляхом цифрової трансформації економіки, потребує адаптації цього міжнародного досвіду.

Питання регулювання криптовалют активно обговорюється як українськими, так і закордонними науковцями. Західні дослідники переважно зосереджуються на регуляторних механізмах, що сприяють прозорості ринку цифрових активів, забезпеченню прав інвесторів та протидії злочинним операціям. Зокрема, сучасні наукові публікації в США акцентують увагу на наслідках нормативної діяльності таких органів, як Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) та Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC), для розвитку ринку криптовалют після 2023 року [6; 10].

Сполучені Штати Америки є однією з країн-лідерів у сфері правового регулювання криптовалют завдяки комплексному підходу, який поєднує федеральні норми із законодавством окремих штатів. Визнання криптовалюти фінансовим активом державними установами не є універсальним, оскільки її юридичний статус значною мірою залежить від конкретних регуляторних органів.

На федеральному рівні ключовим регулятором криптовалютного ринку виступає **Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC)**, яка визначає правовий статус криптовалют у контексті законодавства про цінні папери. Визначення того, чи є криптовалюта цінним папером, здійснюється за допомогою тесту Хауї (Howey Test), затвердженого Верховним судом США [3]. Згідно з цим тестом, криптовалюта визнається цінним папером, якщо відповідає таким критеріям: наявність інвестиційної діяльності; вкладення коштів у спільний проект; очікування інвестором прибутку; залежність отримання прибутку від дій третіх осіб.

Додатково в судовій практиці було розроблено інші методи оцінки, зокрема Family Resemblance Test [2] і Capital Risk Test [4]. Ці тести аналізують актив, виходячи з конкретної мети угоди. Водночас багато представників криптовалютної індустрії зазначають, що зазначені тести недостатньо враховують специфіку криптовалютних продуктів.

Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами США (CFTC) є державним регулятором, головним завданням якого є забезпечення прозорості, стабільності та надійності американського ринку деривативів. Основою діяльності цього органу виступає Закон про товарні біржі (Commodity Exchange Act, CEA), який визначає правила функціонування біржових торгових майданчиків у США. CFTC розглядає Bitcoin та Ethereum як товарні активи, тому вважає за необхідне застосовувати до них законодавство, що регулює товарні біржі. У 2024 році комісія оприлюднила оновлені рекомендації щодо регулювання деривативів, базовим активом яких є криптовалюти [8]. Відповідно до вимог CEA, криптовалютні біржі повинні виконувати такі умови:

- Попереднє повідомлення CFTC: платформи повинні заздалегідь поінформувати Комісію про свою діяльність.

- Дотримання регуляторних стандартів: біржі зобов'язані здійснювати заходи проти ринкових маніпуляцій та шахрайства.

- Розкриття інформації: оператори криптобірж мають забезпечити відкритий доступ до інформації щодо своїх процедур, послуг і потенційних ризиків, які можуть виникнути під час торгівлі криптовалютами фіючерсами.

- Захист інтересів споживачів: біржі повинні гарантувати безпечне зберігання коштів своїх клієнтів, а також надавати інформацію про всі умови надання послуг.

- Протидія шахрайству: компанії, що пропонують послуги торгівлі криптовалютами деривативами, повинні запроваджувати ефективні методи боротьби із шахрайськими операціями [7; 8].

Після прийняття Закону «Про віртуальні активи» (який станом на квітень 2025 року ще не набув чинності через відсутність відповідних змін до податкового законодавства), українські й іноземні криптовалюти біржі, зможуть легально функціонувати, а їх споживачі будуть захищені на території України [1; 7]. На мою думку, для ефективного регулювання ринку криптовалют Україна повинна активно переймати досвід США.

Так, українське законодавство потребує функціонального підходу до класифікації криптовалют, зокрема: розрізняти криптовалюти залежно від їх функцій (засіб платежу, інвестиційний актив, утилітарний токен); застосовувати тест Хауї (Howey Test) для визначення, чи є актив цінним папером (як це робить SEC) або розробити власні національні юридичні тести чи методики для класифікації токенів. В Україні великий перелік органів державної влади, що регулюють суміжні сфери впливу Відтак, Україні доцільно: визначити чітку координацію між НКЦПФР, НБУ, Мінцифри, ДПС і Держфінмоніторингом; розподілити регуляторні функції за напрямками: обіг, обмін, токенізація, AML/KYC, податки.

США мають розгалужену, хоч і фрагментарну систему. Україні не слід копіювати її буквально, а поєднати кращі елементи з уніфікованою, чіткою та доступною моделлю, яка відповідає: вимогам FATF, стандартам ЄС (зокрема MiCA), українському бізнес-середовищу.

Література:

1. Дарчик Г.М. Сучасний стан правового регулювання криптовалюти в Україні. Зарубіжний досвід регулювання ринку криптовалют. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. С. 335–340.

2. McNabb v. Securities and Exchange Commission, 298 F.3d 1126 (9th Cir. 2002). URL: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/298/1126/643085/> (дата звернення: 30.04.2025).

3. SEC v. W.J. Howey Co., 328 U.S. 293 (1946). URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/328/293/> (дата звернення: 30.04.2025).

4. The Risk Capital Test – List of States. Sustainable Economies Law Center. URL: https://www.theselc.org/which_states_apply_the_risk_capital_test_when_deciding_what_is_a_security (дата звернення: 30.04.2025).

5. U.S. Code Chapter 1 – Commodity Exchanges. Legal Information Institute, Cornell Law School. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/7/chapter-1> (дата звернення: 30.04.2025).

6. U.S. Securities and Exchange Commission. Updated Cryptocurrency Regulations for a Transparent Market. 2024. URL: <https://www.sec.gov/news/press-release/2024-crypto-regulations> (дата звернення: 30.04.2025).

7. Верховна Рада України. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 30.04.2025).

8. Commodity Futures Trading Commission. CFTC Issues Final Interpretive Guidance on Actual Delivery for Digital Assets. 2020. URL: <https://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/8139-20> (дата звернення: 30.04.2025).

9. Commodity Futures Trading Commission. Commodity Exchange Act & Regulations. URL: <https://www.cftc.gov/LawRegulation/CommodityExchangeAct/index.htm> (дата звернення: 30.04.2025).

10. Commodity Futures Trading Commission. Framework for Digital Asset Regulation: Lessons from Practice. 2023. URL: <https://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/2023-crypto-framework> (дата звернення: 30.04.2025).